

В. І. Чугунов,
аспірант кафедри фінансів,
Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ
ORCID ID: 0000-0003-1292-6612

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.24.64

БЮДЖЕТНІ ВИДАТКИ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

V. Chugunov,
Postgraduate student of the Department of Finance, Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv

BUDGET EXPENDITURES AS A COMPONENT OF FINANCIAL SUPPORT SOCIAL DEVELOPMENT

У статті розкрито питання сутності бюджетних видатків як складової фінансового забезпечення суспільного розвитку. Важливим є бюджетне регулювання у сфері видатків як одна з основних складових системи державного регулювання соціально-економічного розвитку країни, що є сукупністю функціональних фінансово-бюджетних та економічних елементів, зокрема, обсяг і структура видаткової частини бюджету, дохідна частина бюджету, дефіцит бюджету, державний борг, міжбюджетні відносини, соціально-економічний розвиток країни, зовнішнє економічне середовище та взаємозв'язки між ними. Визначено, що інституційні засади формування видатків бюджету у системі державного регулювання економічного розвитку передбачають запровадження низки обмежень відповідно до етапу соціально-економічного розвитку, зокрема, щодо обсягу та особливостей структури видаткової частини бюджету, співвідношення поточних і капітальних видатків, рівня інвестиційної складової бюджету, обсягу дефіциту бюджету та структури джерел його фінансування у взаємозв'язку з показниками державного боргу. Ефективність системи бюджетного регулювання у сфері видатків залежить від ступеня розуміння економічної суті цієї системи, удосконалення теоретичних положень та методологічних основ формування видаткової частини бюджету, враховуючи пріоритетність та циклічність соціально-економічного розвитку країни. Доцільним є реалізація цілеспрямованої, послідовної та результативної бюджетної політики вимагає обґрунтування системи бюджетного регулювання, яка дозволить формувати узгоджену бюджетну стратегію у сфері доходів і видатків бюджету, дефіциту бюджету у взаємозв'язку з показниками державного боргу, що створить передумови для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку у середньо- та довгостроковій перспективі. Показано, інституційні засади формування видатків бюджету у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку країни передбачають запровадження низки обмежень відповідно до етапу економічного та соціального розвитку, зокрема, щодо обсягу і особливостей структури видаткової частини бюджету, співвідношення поточних і капітальних видатків, рівня інвестиційної складової у бюджеті, обсягу дефіциту бюджету і структури джерел його фінансування у взаємозв'язку з показниками державного боргу. Необхідним є активне використання регулюючої моделі розвитку економіки у напрямку посилення ролі бюджетних видатків у досягненні визначених цілей і пріоритетів соціально-економічного розвитку з одночасним підвищенням результативності використання бюджетних коштів.

The article reveals the essence of budget expenditures as a component of financial support for social development. Important is the budget regulation in the field of expenditures as one of the main components of the system of state regulation of socio-economic development of the country, which is a set of functional financial and economic elements, in particular, the volume and structure of the budget, revenue, budget deficit, public debt, intergovernmental relations, socio-economic development of the country, the external economic environment and the relationship between them. It is determined that the institutional principles of budget expenditures in the system of state regulation of economic development include the introduction of a number of restrictions in accordance with the stage of socio-economic development, in particular, the volume and features of the budget and structure of sources of its financing in relation to public debt indicators. The effectiveness of the budget regulation system in the field of expenditures depends on the degree of understanding of the economic essence of this system, improving the theoretical provisions and methodological foundations of the expenditure part of the budget, taking into account the priority and cyclical socio-economic development. It is expedient to implement a purposeful, consistent and effective budget policy requires substantiation of the budget regulation system, which will form a coherent budget strategy in the field of budget revenues and expenditures, budget deficit in conjunction with public debt, which will create prerequisites for sustainable socio-economic development in the medium and long term. It is shown that the institutional principles of budget expenditures in the system of state regulation of socio-economic development provide for the introduction of a number of restrictions in accordance with the stage of economic and social development, in particular, the volume and features of the expenditure, the amount of budget deficit and the structure of sources of its financing in relation to public debt. It is necessary to actively use the regulatory model of economic development in the direction of strengthening the role of budget expenditures in achieving certain goals and priorities of socio-economic development while increasing the effectiveness of the use of budget funds.

Ключові слова: бюджет, бюджетні видатки, бюджетне планування, фінансове забезпечення, бюджетний механізм, суспільний розвиток.

Key words: budget, budget expenditures, budget planning, financial support, budget mechanism, social development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сучасному етапі розвитку бюджетних відносин необхідним є активне використання видатків бюджету як ефективного інструменту впливу на динаміку економічного зростання та соціального розвитку країни. При цьому важливим є наукове обґрунтування методології визначення обсягу і структури видаткової частини бюджету з точки зору її впливу на економічне зростання та соціальний розвиток у регіонах та країні в цілому. Зазначене закладе підґрунтя для забезпечення сталого економічного та соціального розвитку країни, підвищення ефективності і результативності бюджетної політики при вирішенні стратегічних завдань суспільного розвитку у всіх сферах діяльності держави. Необхідним є поглиблення досліджень з питань інституційних засад формування видатків бюджету у системі перспективного бюджетного прогнозування та планування, які повинні підлягати інституційним обмеженням відповідно до етапу соціально-економічного розвитку. Розвиток інституційних засад перспективного прогнозування і

планування видатків бюджету повинен передбачати досягнення динамічної адаптації показників видатків бюджету в залежності від спрямованості соціально-економічних процесів, постійну раціоналізацію розподілу бюджетних коштів між бюджетними програмами та розпорядниками бюджетних коштів на підставі аналізу оцінки результативності виконання бюджетних програм, удосконалення формального інституційного середовища бюджетного прогнозування та планування. Під час складання проєкту Державного бюджету України та формування прогнозних показників бюджету на перспективу постійно виникають питання щодо пріоритетних напрямів державної політики у різних сферах суспільної діяльності і, відповідно, першочергових заходів реформування економіки і соціальної сфери, подальшого розвитку інших сфер діяльності держави з метою визначення пріоритетів при використанні бюджетних коштів. Упорядкування бюджетних видатків на підставі визначених стратегічних пріоритетів суспільного розвитку та запровадження довгострокового бюджетного про-

гнозування можуть стати дієвими заходами підвищення результативності бюджетної політики країни.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Серед вагомих наукових досліджень зарубіжних вчених у сфері розвитку бюджетних відносин можна назвати праці Дж. Б'юкенена, Ш. Бланкарта, А. Вагнера, Дж.М. Кейнса, В. Нордхауса [2], К. Рау, В. Танзі, П. Самуельсона [2], Дж. Стігліца. Питання бюджетної політики у сфері видатків досліджуються у працях вітчизняних вчених: Т. Канєвої [1; 7], С. Качули [5], А. Мазаракі, Ю. Маркуц [9], В. Макогон [3; 8—10], Л. Лисяк, І. Луніної, М. Пасічного [1; 7], Ю. Радіонова, В. Федосова, І. Чугунова [1; 3—10] та інших.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є розкриття сутності бюджетних видатків як складової фінансового забезпечення суспільного розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Видатки бюджету є ефективним інструментом регулювання суспільного розвитку, який активно використовується для потреб державного впливу на динаміку соціально-економічних процесів у країні. Підвищення ефективності бюджетного регулювання у сфері видатків багато в чому залежить від ступеня розуміння економічної суті цієї системи регулювання, її складових та основних факторів, що визначають її розвиток. Реалізація цілеспрямованої, послідовної та результативної бюджетної політики вимагає обґрунтування системи бюджетного регулювання, яка дозволить формувати узгоджену бюджетну стратегію у сфері доходів і видатків бюджету, дефіциту бюджету у взаємозв'язку з показниками державного боргу, що створить передумови для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку у середньо- та довгостроковій перспективі. Державна фінансова політика у сфері видатків бюджету передбачає стимулювання зростання внутрішнього попиту та виробництва шляхом збільшення видаткової частини бюджету у періоди економічного спаду та зменшення або оптимізації її структури у періоди економічного зростання при якісному забезпеченні соціальної функції держави з урахуванням можливості використання обґрунтованого рівня дефіцитного фінансування бюджету. Фінансове регулювання у сфері державних видатків суттєво впливає на обсяг сукупного попиту, який складається із обсягу споживчого попиту, інвестиційного попиту та попиту держави. Механізм впливу державних видатків на обсяг сукупного попиту та випуску продукції передбачає їх збільшення у періоди економічного спаду та зменшення у періоди економічного зростання, тим самим здійснюючи відповідний вплив на обсяг сукупного попиту та випуску продукції. Бюджетне регулювання у сфері видатків передбачає оптимізацію їх обсягу і структури з метою досягнення найбільш результативного впливу на динаміку соціально-економічного розвитку країни, враховуючи циклічність економічних і соціальних процесів та стратегічні пріоритети суспільного розвитку. Інституційна

архітектоніка бюджетної системи визначає як найбільш оптимальні бюджетні співвідношення, зокрема, питома вага дохідної та видаткової частин бюджету, дефіциту бюджету, обсягу державного боргу у валовому внутрішньому продукті, структура доходів і видатків бюджету, державного боргу, джерел фінансування дефіциту бюджету, рівень бюджетної централізації, коефіцієнти міжбюджетного регулювання, так і основні положення бюджетного процесу, що містяться у нормативно-правових актах з питань бюджетного розвитку.

Одним з актуальних завдань на даному етапі трансформації фінансово-економічних відносин є розробка основних засад інституційної архітектоніки бюджетного регулювання у сфері видатків, яка визначається сукупністю співвідношень між складовими цієї системи, механізмами їх оптимізації з метою забезпечення ефективного та результативного впливу на динаміку показників економічного і соціального розвитку. Інституційна архітектоніка системи видатків бюджету у системі державного регулювання суспільного розвитку включає систему правил, норм, законів, організаційних структур та їх оптимальне поєднання і співвідношення, за допомогою яких формуються та реалізуються пріоритетні стратегічні і тактичні цілі соціально-економічного розвитку держави. Інституційні засади формування видатків бюджету у системі державного регулювання економічного розвитку передбачають запровадження низки обмежень відповідно до етапу соціально-економічного розвитку, зокрема, щодо обсягу та особливостей структури видаткової частини бюджету, співвідношення поточних і капітальних видатків, рівня інвестиційної складової бюджету, обсягу дефіциту бюджету та структури джерел його фінансування у взаємозв'язку з показниками державного боргу. Положення адаптивної бюджетної архітектоніки передбачають розгляд бюджетного регулювання у сфері видатків як динамічної системи, що забезпечує оптимальні співвідношення між її складовими та постійно удосконалюється і адаптується до основних завдань соціально-економічного розвитку, враховуючи його циклічність. У періоди сталого соціально-економічного зростання доцільним є перегляд обсягу і структури видаткової частини бюджету у бік зменшення та оптимізації з метою створення профіциту бюджету, який буде спрямовуватися на поступове зменшення обсягу державного боргу країни.

У системі бюджетного регулювання у сфері видатків можливим є використання дефіциту бюджету як додаткового джерела бюджетних ресурсів, який не призведе до збільшення показника співвідношення державного боргу до валового внутрішнього продукту при умові, що темпи зростання валового внутрішнього продукту у певному періоді часу перевищуватимуть темпи зростання обсягу державного боргу. В умовах економічного спаду держава повинна здійснювати заходи щодо одночасного послаблення податкового навантаження на економіку та збільшення видатків бюджету, використовуючи бюджетний дефіцит, оскільки при зменшенні фактичних споживчих витрат та інвестицій завданням держави є не лише підтримувати бюджетні видатки на постійному рівні, а і по можливості їх збільшувати. Отже для стимулювання економічного розвитку в певні періоди часу доцільно збільшувати видаткову частину бюджету шля-

хом створення дефіциту бюджету. Однак, використання механізму дефіцитного фінансування потреб економічного розвитку можливо з врахуванням його впливу на розмір державного боргу та економічних можливостей держави по його обслуговуванню. Для зменшення обсягу державного боргу в періоди сталого економічного зростання при необхідності можливою є оптимізація обсягу видаткової частини бюджету з метою створення профіциту бюджету, який буде спрямовуватись на погашення державного боргу [1; 4].

В умовах обмеженості бюджетних ресурсів фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку можливе шляхом оптимізації обсягу і структури бюджетних видатків, яка вимагає перерозподілу бюджетних коштів між певними напрямками видатків шляхом аналізу зазначеної структури та результативності витрачання бюджетних коштів. При обмеженості бюджетних ресурсів держави пріоритетними залишаються поточні видатки бюджету передусім соціального характеру. Однак можливості здійснення бюджетних видатків значною мірою визначаються доходами, і для того щоб у перспективі отримати додаткові доходи, необхідно у даний час ефективно інвестувати бюджетні кошти. Тому не менш важливим у сфері бюджетної політики з позицій стратегії економічного зростання є сприяння розвитку економіки. При цьому слід зазначити, що це не суперечить соціальній спрямованості бюджету, оскільки реальність соціальних гарантій може бути забезпечена тільки за умови досягнення сталого економічного зростання. Обсяг та структура бюджетних видатків країни визначається особливостями моделі регулювання соціально-економічного розвитку, вибір якої обґрунтовується національними особливостями бюджетного розвитку, а також рівнем, динамікою та фазою розвитку соціальних і економічних процесів у країні. Процес формування видатків бюджету повинен підлягати певним інституційним обмеженням відповідно до етапу економічного і соціального розвитку, зокрема, щодо обсягу та особливостей структури видаткової частини бюджету, співвідношення поточних і капітальних видатків, рівня інвестиційної складової у бюджеті, обсягу дефіциту бюджету та структури джерел його фінансування у взаємозв'язку з показниками державного боргу. Бюджетне регулювання у сфері видатків повинно базуватися на наступних основних засадах: формування довгострокового бюджетної стратегії у системі державного стратегічного планування та прогнозування з метою узгодження стратегічних галузевих планів і стратегічних планів розпорядників бюджетних коштів з бюджетними можливостями; програмно-цільовий метод розподілу бюджетних видатків у середньостроковій та річній перспективі; моніторинг результативності бюджетних програм та результативності діяльності розпорядників бюджетних коштів та оцінка соціально-економічної ефективності бюджетних програм. Державне стратегічне планування та прогнозування передбачає розробку стратегії соціально-економічного розвитку країни на довгостроковий період, на базі якої формуються галузеві стратегії. Особливого значення на цьому етапі набуває розробка бюджетної стратегії у сфері видатків, яка узгоджує стратегічні галузеві плани та стратегічні плани розпорядників бюджетних коштів з

бюджетними можливостями. На базі стратегічних програмних і прогнозних документів суспільного розвитку здійснюється середньострокове та річне планування видатків бюджету у розрізі бюджетних програм розпорядників бюджетних коштів. На основі галузевих стратегій і в межах прогнозних обсягів бюджетних коштів головні розпорядники складають стратегічні плани своєї діяльності на середньостроковий період, які визначають головну мету їх діяльності, цілі, завдання, перелік бюджетних програм для їх досягнення та очікувані результати від їх реалізації у річній та середньостроковій перспективі. На підставі аналізу стратегічних планів головних розпорядників бюджетних коштів та розроблених на їх виконання бюджетних програм з використанням механізмів взаємодії узгоджуються позиції Міністерства фінансів та головних розпорядників і в результаті формується і затверджується річний та середньостроковий план видатків бюджету [6; 9].

Середньострокове планування видатків бюджету, яке застосовується у бюджетному процесі більшості розвинутих країн, передбачає застосування різних принципів і підходів до управління видатками бюджету з метою посилення взаємозв'язку між стратегічними цілями розвитку держави і результатами діяльності органів державної управління. Аналіз міжнародного досвіду перспективного бюджетного планування дозволяє визначити наступні основні переваги застосування середньострокового планування видатків бюджету: підвищення рівня ефективності і послідовності бюджетної політики шляхом визначення пріоритетів соціально-економічного та бюджетного розвитку у середньостроковій перспективі; вибір раціональних способів бюджетного забезпечення запланованого рівня економічного і соціального розвитку на підставі аналізу рівня ефективності та результативності використання бюджетних ресурсів. Метод програмного бюджетування полягає у формуванні видаткової частини бюджету у розрізі бюджетних програм, показники виконання яких виступали критеріями для оцінювання рівня ефективності використання бюджетних коштів. Слід зауважити, що за умов застосування такого методу формування видатків бюджету процес контролю за виконанням акцентується на досягненні запланованих показників бюджетних програм без аналізу рівня результативності використання бюджетних коштів та досягнення конкретних суспільно вагомих результатів державної діяльності.

Одним з актуальних завдань на даному етапі розбудови фінансово-економічних відносин є розробка основних засад інституційної архітектоники системи видатків бюджету, яка визначається сукупністю співвідношень між складовими цієї системи, механізмами їх оптимізації з метою забезпечення ефективного та результативного впливу на динаміку показників економічного і соціального розвитку. Інституційна архітектоніка системи формування видатків бюджету у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку країни включає систему правил, норм, законів, організаційних структур та їх оптимальне поєднання і співвідношення, за допомогою яких формуються та реалізуються пріоритетні стратегічні і тактичні цілі соціально-еконо-

мічного розвитку держави. Інституційні основи формування видатків бюджету включають систему відповідних механізмів, які регулюють і забезпечують процеси прогнозування, планування і виконання видатків бюджету, здійснення контролю за їх виконанням. Формальні інституційні основи формування видатків бюджету включають систему нормативно-правових актів та організаційних структур, які регулюють і забезпечують процеси прогнозування, планування і виконання видатків бюджету, а також здійснення контролю за їх виконанням.

Інституційні засади формування видатків бюджету у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку країни передбачають запровадження низки обмежень відповідно до етапу економічного та соціального розвитку, зокрема, щодо обсягу і особливостей структури видаткової частини бюджету, співвідношення поточних і капітальних видатків, рівня інвестиційної складової у бюджеті, обсягу дефіциту бюджету і структури джерел його фінансування у взаємозв'язку з показниками державного боргу. Інституційний підхід передбачає розгляд системи формування видатків бюджету як динамічної системи, що повинна постійно удосконалюватися з метою досягнення оптимальних співвідношень між її складовими елементами, зокрема, обсяг і структура видаткової частини бюджету, цілі і результативні показники бюджетних програм, стратегічні плани розпорядників бюджетних коштів, галузеві стратегії, динаміка соціально-економічних процесів. Процес удосконалення бюджетного регулювання у сфері видатків потребує модернізації системи державного стратегічного планування та прогнозування, розробки науково-обґрунтованої довгострокової стратегії соціально-економічного розвитку країни та галузевих стратегій у різних сферах діяльності держави, формування бюджетної стратегії у сфері видатків із довгостроковими прогнозними показниками, запровадження системи стратегічного планування діяльності розпорядників бюджетних коштів, удосконалення системи середньострокового і поточного планування бюджетних видатків на засадах програмно-цільового методу, наукового обґрунтування системи оцінки ефективності і результативності бюджетних програм. Вищезазначене створить передумови для досягнення взаємоузгодженості бюджетних видатків із визначеними стратегічними пріоритетами суспільного розвитку та стане важливою передумовою процесу трансформації бюджетних видатків у ефективний інструмент забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Реалізація пріоритетних завдань суспільного розвитку потребує переосмислення сутності видатків бюджету у процесі регулювання соціально-економічного розвитку, підвищення теоретико-методологічного рівня бюджетного регулювання в цілому, що надасть змогу поглибити розуміння видатків бюджету як економічної категорії та важливого регулятора економічних процесів, а також підвищити рівень ефективності і результативності бюджетної політики у сфері видатків. Реалізація науково обґрунтованої системи бюджетного регулювання у сфері видатків закладе передумови для забезпечення стійкого економічно-

го зростання та соціального розвитку, якісного надання державних послуг та проведення реформ у різних сферах суспільної діяльності.

ВИСНОВКИ

Видатки бюджету є вагомим інструментом державного впливу на динаміку показників економічного і соціального розвитку країни та її регіонів. З метою підвищення результативності бюджетної політики при вирішенні пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку необхідним є посилення використання регулюючої функції видатків бюджету з метою забезпечення їх результативного впливу на економічне зростання та соціальний розвиток країни. У контексті регулюючої функції, видатки бюджету — інструмент регулювання соціально-економічного розвитку країни, ефективно та результативно використання якого передбачає науково обґрунтоване визначення обсягу і структури видаткової частини бюджету в залежності від стратегічних пріоритетних напрямків та завдань суспільного розвитку з урахуванням циклічності економічних і соціальних процесів. Формування видатків бюджету повинно базуватися на аналізі динаміки соціально-економічних та бюджетних показників для прогнозу можливих змін макроекономічної і демографічної ситуації для розробки антикризових бюджетних заходів й прийняття своєчасних регулюючих дій з метою забезпечення достатнього обсягу видатків бюджету для задоволення суспільних потреб із одночасним регулюючим впливом структури бюджетних видатків на циклічність соціально-економічних процесів. В умовах обмеженості бюджетних ресурсів фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку можливе шляхом застосування науково-обґрунтованих підходів до оптимізації видаткової частини бюджету, враховуючи визначені пріоритети та циклічність соціально-економічного розвитку. Оскільки обсяг і структура видатків бюджету характеризують стратегічні пріоритети суспільного розвитку, ефективно регулюючи ці показники в залежності від динаміки соціально-економічних процесів та пріоритетності суспільної діяльності держава здатна реалізувати послідовну, цілеспрямовану бюджетну політику, яка буде мати на меті результативно вирішення нагальних суспільних потреб на певному етапі розвитку, запобігання негативній динаміці економічних процесів і соціального розвитку у середньо- та довгостроковій перспективі. З метою підвищення результативності бюджетної політики при вирішенні стратегічних завдань соціально-економічного розвитку країни необхідним є удосконалення системи бюджетного регулювання у напрямі посилення використання регуляторного потенціалу видатків бюджету, підвищення раціональності їх розподілу між напрямками суспільного розвитку з урахуванням циклічності соціально-економічних процесів та пріоритетності напрямів державного розвитку. Бюджетне регулювання у сфері видатків у сучасних умовах розглядається як макроекономічний регулятор відтворювальних процесів, спрямований на реалізацію стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку держави. Необхідним є активне використання регулюючої моделі розвитку економіки у напрямку посилення ролі бюджетних видатків у досягненні визначених цілей і пріоритетів

соціально-економічного розвитку з одночасним підвищенням результативності використання бюджетних коштів. Питання удосконалення системи бюджетного регулювання у сфері видатків повинні розглядатися у єдиному комплексі з подальшим розвитком системи перспективного бюджетного прогнозування та планування.

Література:

1. Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки: монографія / І.Я. Чугунов, Т.В. Канєва, М.Д. Пасічний та ін.; за заг. ред. І.Я. Чугунова. К.: Глобус-Пресс, 2018. 354 с.
2. Самуельсон Пол Э., Нордхаус Вильям Д. Экономика. 19-е изд.: пер. с англ. М.: Вильямс, 2015. 1360 с.
3. Чугунов І.Я., Макогон В.Д. Бюджетна стратегія в умовах економічних перетворень. Вісник КНТЕУ. 2018. № 5. С. 5—18.
4. Чугунов І.Я., Самошкіна О.А. Видатки бюджету в системі державного регулювання соціально-економічного розвитку країни. Вісник КНТЕУ. 2019. № 2. С. 103—121.
5. Чугунов І.Я., Качула С.В. Державна фінансова політика забезпечення соціального розвитку суспільства. Вісник КНТЕУ. 2020. № 2. С. 87—98.
6. Чугунов І.Я. Бюджетна стратегія суспільного розвитку. К.: Київ.нац.торг.-екон. ун-т, 2021. 532 с.
7. Chugunov I., Pasichnyi M., Koroviy V., Kaneva T., Nikitishin A. Fiscal and Monetary Policy of Economic Development. European Journal of Sustainable Development. 2021. № 10 (1). Pp. 42—52.
8. Chugunov I., Makohon V. Budgetary projection in the system of financial and economic regulation of social processes. Baltic Journal of Economic Studies. Vol. 6. 2020. № 1. P. 130—135.
9. Chugunov I., Makohon V., Markuts Y. Budgetary policy of the emerging countries in conditions of institutional transformations. Problems and Perspectives in Management. 2019. Vol. 17, Issue № 4. P. 252—261.
10. Chugunov I., Makohon V., Krykun T. Budget strategy in the conditions of economic globalization. Problems and Perspectives in Management. 2019. Vol. 17, Issue 3. Pp. 101—110.

References:

1. Chuhunov, I.Ya. Kanieva, T.V. and Pasichnyj, M.D. (2018), *Biudzhethno-podatkovya polityka u systemi rehu-liuvannia ekonomiky* [Fiscal policy in the system of regulation of the economy], Hlobus-Press, Kyiv, Ukraine.
2. Samuel'son, P.E. and Nordkhaus, V.D. (2015), *Ekonomyka* [Economics], Vyl'iams, Moscow, Russia.
3. Chuhunov, I.Ya. and Makohon, V.D. (2018), "Budget strategy in the conditions of economic transformations", *Visnyk KNTEU*, vol. 5, pp. 5—18.
4. Chuhunov, I.Ya. and Samoshkina, O.A. (2019), "Budget expenditures in the system of state regulation of socio-economic development of the country", *Visnyk KNTEU*, vol. 2, pp. 103—121.
5. Chuhunov, I.Ya. and Kachula, S.V. (2020), "State financial policy to ensure the social development of society", *Visnyk KNTEU*, vol. 2, pp. 87—98.

6. Chuhunov, I.Ya. (2021), *Biudzhethna stratehiia suspil'noho rozvytku* [Budget strategy for social development], Kyiv.nats.torh.-ekon. un-t, Kyiv, Ukraine.

7. Chugunov, I., Pasichnyi, M., Koroviy, V., Kaneva, T. and Nikitishin, A. (2021), "Fiscal and Monetary Policy of Economic Development", *European Journal of Sustainable Development*, vol. 10 (1), pp. 42—52.

8. Chugunov, I. and Makohon, V. (2020), "Budgetary projection in the system of financial and economic regulation of social processes", *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 6, No. 1, pp. 130—135.

9. Chugunov, I., Makohon, V. and Markuts, Y. (2019), "Budgetary policy of the emerging countries in conditions of institutional transformations", *Problems and Perspectives in Management*, Vol. 17, no.4, pp. 252—261.

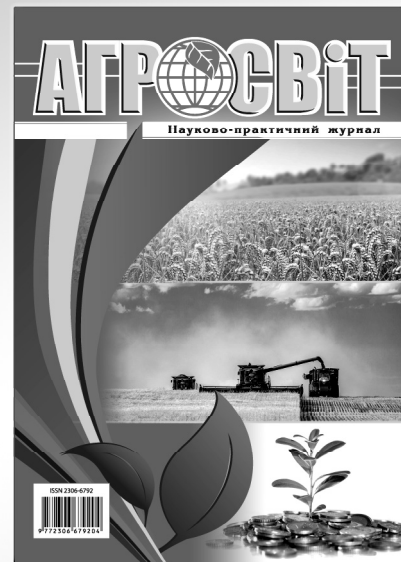
10. Chugunov, I., Makohon, V. and Krykun, T. (2019), "Budget strategy in the conditions of economic globalization", *Problems and Perspectives in Management*, Vol. 17, no. 3, pp. 101—110.

Стаття надійшла до редакції 06.12.2021 р.

АГРОСВІТ

www.agrosvit.info

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292